

Інформаційна довідка
щодо проекту Закону України «Про внесення змін
до Цивільного кодексу України
щодо регулювання відносин у сфері факторингу»
*(реєстр. № 12307 від 11.12.2024)**

Анотація. Інформаційна довідка містить результати аналізу проекту Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо регулювання відносин у сфері факторингу».

Ключові слова: договір факторингу, винагорода, ціна права грошової вимоги, проект Закону України «Про факторинг».

Вступ. Чинний Цивільний кодекс України (далі – ЦК України) містить главу 73 «Факторинг», в якій визначено поняття, предмет, сторони, відповідальність, особливості виконання зобов'язання за договором факторингу тощо. Верховною Радою України 12.02.2025 прийнято за основу проект Закону України «Про факторинг» (реєстр. № 12306 від 11.12.2024)¹, розроблений Національним банком України з метою імплементації положень Модельного закону УНІДРУА про факторинг² на основі Концепції реформування регулювання факторингу в Україні³.

Згідно з пояснювальною запискою проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо регулювання відносин у сфері факторингу» (реєстр. № 12307 від 11.12.2024) (далі – законопроект № 12307) розроблено з метою удосконалення регулювання факторингу та виключення регулювання факторингу з Цивільного кодексу України у зв'язку з прийняттям спеціального закону про факторинг.

Основна частина. Законопроект «Про факторинг» (реєстр. № 12306 від 11.12.2024) охопив загальні засади договірної регулювання факторингу. Це, своєю чергою, зумовило потребу вилучення статей 1078–1086 із ЦК України. Саме з цією метою розроблено законопроект № 12307, яким також викладається у новій редакції стаття 1077 ЦК України, де визначається поняття договору факторингу. У чинній редакції ЦК України питанню факторингу присвячена окрема глава, яка, як передбачено в законопроекті № 12307, буде представлена однією статтею, без надання уявлення про предмет такого договору, його сторони та їхні права й обов'язки. Це, на нашу думку, суперечить структурі загальних засад договірної права, закладених в ЦК

¹ Проект Закону України «Про факторинг» (реєстр. № 12306 від 11.12.2024). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/45411>

² Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про факторинг» (реєстр. № 12306 від 11.12.2024). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/45411>

³ Концепція реформування регулювання факторингу в Україні. С. 13. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%86%D1%96%D1%8F_%D1%84%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3_2023.pdf

України. Тому всі питання, що стосуються загального уявлення про договір факторингу, на наш погляд, повинні бути відображені в главі 73 ЦК України.

Зокрема, законопроект «Про факторинг» (реєстр. № 12306 від 11.12.2024) містить відсилання до статті 9 Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії», у частині першій якої надається визначення письмової форми договору про надання фінансової послуги (факторинг віднесено до такого виду договорів), відмінне від закріпленого в ЦК України. Таким чином, у національному законодавстві існує правова невизначеність щодо поняття «письмова форма» правочину. ЦК України у статті 205 містить поняття «письмова (електронна) форма» правочину, у статті 207 ЦК України йдеться про правочин, «вчинений у письмовій формі, якщо його зміст зафіксований в одному або кількох документах (у тому числі електронних)». А в частині першій статті 9 Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» письмова форма правочину пов'язується з укладанням договору у паперовій формі; або у формі електронного документа; або в порядку, передбаченому законодавством про електронну комерцію. Оскільки форма правочину є уніфікованим поняттям, яке має бути чітко визначеним у ЦК України, вважаємо, що потрібно на рівні ЦК України вдосконалити поняття «письмової форми» правочину і вилучити інші його визначення зі спеціальних законів. Положення про форму договору факторингу, на наш погляд, також повинно закріплюватися в ЦК України.

Висновок. Недоцільно, на нашу думку, нове визначення договору факторингу в редакції законопроекту № 12307 закріплювати в ЦК України без надання загальної характеристики цього договору. Отже, проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо регулювання відносин у сфері факторингу» потребує доопрацювання.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*